

GRŴP YMGYNGHOROL CENEDLAETHOL AR HYFFORDDIANT

STRATEGAETH HYFFORDDIANT I GYMRO

2015-2019

Un Llais Cymru

One Voice Wales

SLCC

Society of Local Council Clerks

Professional Supportive Innovative

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

RHAGAIR

Gan Weinidog Gwasanaethau Cyhoeddus Llywodraeth Cymru, Leighton Andrews AC

Gall cynghorau cymuned a thref wneud cyfraniad gwerthfawr i ddemocratiaeth leol a darparu ystod fwyfwy eang o wasanaethau lleol. Fel y nodwyd yn y Papur Gwyn ar Ddiwygio Llywodraeth Leol: Grym i Bobl Leol, rwyf eisiau gweld cynghorau cymuned a thref yn chwarae mwy o ran mewn gwasanaethau sy'n diwallu grwpiau agored i niwed mewn cymunedau.

Ond mae'r amgylchedd yn newid i'n gwasanaethau lleol. Mae cyllidebau'n lleihau, ac mae'n poblogaeth yn heneiddio. Mae pobl yn disgwyl i'w gwasanaethau lleol fod yn fwy hygyrch, agored a thryloyw.

Er mwyn ymateb i'r newidiadau hyn, mae'n rhaid i gynghorau cymuned a thref fod yn fwy uchelgeisiol, agored a thryloyw, ac yn barod i weithio mewn partneriaeth gyda sefydliadau eraill. Mae'r amrywiaeth ym maint, cyllidebau a gweithgareddau ein cynghorau llawr gwlad yng Nghymru yn golygu bod dadl dros wella cysondeb. Mae hyn yn gofyn am newid sylweddol o ran capasiti a gallu proffesiynol, trefniadau llywodraethu a'r ffordd y maent yn trin a thrafod yn ehangach gyda gwasanaethau eraill, y trydydd sector a'r sector preifat.

Bydd hyfforddi a datblygu proffesiynol yn hanfodol yn y cyfnod hwn o newid, gan roi'r sgiliau y mae eu hangen ar bobl wrth i'w rolau ddatblygu.

Mae gan Lywodraeth Cymru uchelgais ar gyfer Llywodraeth Leol yng Nghymru, ac ar gyfer ein cymunedau lleol. Os ydych chi'n gynghorydd neu'n glerc, waeth pa mor hir rydych chi wedi gwasanaethu'ch cyngor neu beth bynnag yw'ch cefndir proffesiynol, hoffwn eich annog i fanteisio ar yr hyfforddiant sydd ar gael drwy'r Strategaeth Hyfforddiant Genedlaethol.

Leighton Andrews AC
Y Gweinidog Gwasanaethau Cyhoeddus

CYFLWYNIAD

- 1.1 Mae hyfforddi a datblygu cynghorwyr a gweithwyr yn allweddol i lwyddiant cynghorau cymuned a thref wrth iddynt wynebu heriau cynyddol datganoli gwasanaethau a throsglwyddo asedau cymunedol ynghyd â chefnogi'r ad-drefnu posib ar y sector sy'n rhan o'r agenda ar gyfer diwygio llywodraeth leol yng Nghymru. Mae angen datblygu hyfforddiant er mwyn hyrwyddo nodau ac amcanion datganoli gwasanaethau yn agosach at y cymunedau y maent yn bod ar eu cyfer. Mae hyfforddiant ar gael mewn sawl lliw a llun, ac mae'n cynnwys rhyddhau pobl i fynd ar gyrsiau hyfforddiant a seminarau, darllen cyhoeddiadau perthnasol a mynychu fforymau rhannu arfer da megis Pwyllgorau Ardal Un Llais Cymru a chyfarfodydd Canghennau'r Gymdeithas Clercod Cynghorau Lleol (SLCC). Mae'n broses barhaus o ddatblygu gwybodaeth a sgiliau dros gyfnod o amser sy'n cynnig manteision pwysig o ran gwella effeithiolrwydd cynghorau ynghyd â buddiannau gwirioneddol i'r cymunedau a threfi a wasanaethir gan tua 735 o gynghorau ledled Cymru. Mae'r Grŵp Ymgynghorol Cenedlaethol ar Hyfforddiant yn falch iawn o gyflwyno'r Strategaeth wedi'i diweddaru hon ar gyfer y sector ac yn credu'n gryf y bydd yn helpu datblygu cynghorau i ddarparu'r gwasanaethau o'r ansawdd uchaf y mae eu hetholwyr yn eu disgwyl.
- 1.2 Mae'r Strategaeth yn adeiladu ar y gwaith mawr a gyflawnwyd dros y pum mlynedd diwethaf ers lansio'r strategaeth hyfforddiant wreiddiol i Gymru. Mae Un Llais Cymru a'r SLCC yn falch o'r camau a gymerwyd yn datblygu gwybodaeth a gallu cynghorau yng Nghymru, ond maent yn derbyn hefyd fod heriau amlwg o'n blaenau wrth i'r sector ymateb i'r posibilrwydd y caiff nifer o wasanaethau newydd eu datganoli o awdurdodau unedol, gan gynnwys trosglwyddo asedau cymunedol, ac maent yn edrych ymlaen at weithio gyda phartneriaid gwahanol o'r sector cyhoeddus a'r trydydd sector. Bydd disgwyl i'r cynghorau mwyaf ysgwyddo dyletswyddau newydd ym maes cynaliadwyedd, yn deillio o Fil Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru), fydd yn galw ar gynghorwyr a chlercod i ehangu eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth o'r maes hollbwysig hwn.
- 1.3 Mae Un Llais Cymru a'r SLCC mewn sefyllfa dda i adeiladu ar yr hyn a gyflawnwyd yn barod, ond byddant angen o hyd y cymorth ariannol a'r anogaeth gan Lywodraeth Cymru a fu mor amhrisiadwy yn helpu'r ddau fudiad i ddatblygu eu gallu eu hunain i gyflwyno rhaglen o hyfforddiant a datblygu i gefnogi gwaith y sector a gafodd groeso mor frwd.
- 1.4 Mae'r strategaeth hon yn ceisio adeiladu ar y seiliau cadarn a osodwyd yn barod ac yn gobeithio galluogi'r ddau fudiad i ymateb yn effeithiol i anghenion hyfforddiant a datblygu'r sector ar hyn o bryd ac i'r dyfodol,

1.5 Er mwyn dangos yr hyn a gyflawnwyd ers cyhoeddi'r strategaeth hyfforddiant genedlaethol gyntaf, mae Atodiad Un i'r strategaeth hon yn cynnwys tystiolaeth bendant o'r camau a gymerwyd hyd yn hyn.

1.6 Mae'r Grŵp Ymgynghorol Cenedlaethol ar Hyfforddiant a elwir yn 'NTAG' yn falch iawn o gyhoeddi'r strategaeth hyfforddiant newydd hon sy'n creu llwybr gweithredu ar gyfer y pum mlynedd nesaf. Mae Atodiad Pedwar yn cynnwys cylch gorchwyl ac aelodaeth NTAG.

2 DATGANIAD CENHADAETH

Mae ein datganiad cenhadaeth yn syml iawn ac yn un y gellir ei gyfleu mewn un frawddeg fel a ganlyn:

'Mae'r Grŵp Ymgynghorol Cenedlaethol ar Hyfforddiant wedi ymrwmo i ac yn credu'n angerddol mewn gwella gwybodaeth a sgiliau cynghorwyr a chlercod, trwy ddarparu proses o welliant parhaus fydd yn gwella lefel proffesiynoldeb yn y sector ac yn gwneud cynghorau mor effeithiol ag y bo modd.'

3 Y SEFYLLFA BRESENNOL

3.1 Un Llais Cymru

3.1.1 Rhestrir y cyrsiau a'r cyhoeddiadau sydd ar gael yn Atodiad Chwech.

3.1.2 Cynhelir cyrsiau mewn sesiynau 2.5 awr a gyflwynir yn bennaf gyda'r nos mewn lleoliadau amrywiol ar hyd a lled Cymru. Mae cyfle hefyd i gynghorau brynu cyrsiau trwy drefniant pwrpasol, a hyd yn hyn darparwyd modylau ar gynllunio a datganoli gwasanaethau trwy'r dull hwnnw'n unig. Mae pob cwrs yn cynnwys mewnbwn ffurfiol a gwaith grŵp, ac mae aelodau'n cael eu hannog i fynychu'r casgliad cyfan o raglenni dros gyfnod o amser. Mae llawer o gynghorwyr yn gwneud hynny ac yn manteisio ar raglen o wella parhaus.

3.1.3 Atodir prif ganlyniadau arolwg o anghenion hyfforddiant a gynhaliwyd gan Un Llais Cymru yn 2013 (Atodiad Tri).

3.1.4 Yn ogystal â darparu hyfforddiant ei hunan, bu Un Llais Cymru yn flaenllaw yn gweithio mewn partneriaeth gyda chyrff eraill yng Nghymru i ddarparu mwy o gyfleoedd hyfforddiant. Hyd yn hyn mae'r partneriaethau hyn wedi cynnwys hyfforddiant ar reoli rhandiroedd gan y Ffederasiwn Ffermydd Dinas a Gerddi Cymunedol, hyfforddiant Gwreiddiau Cryfion a ddarparwyd gan Cynnal Cymru a gweithdai ar Reoli Gwybodaeth a gyflwynwyd gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yng Nghymru. Mae Un Llais Cymru

hefyd wedi cytuno protocol gyda Chymorth Cynllunio Cymru ar gyfer darparu hyfforddiant 'cynllunio' i gynghorau cymuned a thref.

3.1.5 Mae Atodiad Un yn cynnwys manylion am y gwasanaethau hyfforddiant a ddarparwyd gan yr SLCC ac Un Llais Cymru dros y blynyddoedd diwethaf.

3.1.6 Fodd bynnag, mae rhai pryderon penodol o hyd ynghylch nifer y cyrsiau sy'n cael eu canslo a methiant ymddangosiadol rhai cynghorau i werthfawrogi pa mor bwysig yw cael gwybodaeth am rai o'r modylau e.e. cydraddoldeb ac amrywiaeth. Mae rhai cynghorau, yn enwedig felly yn y rhannau mwy anghysbell o Gymru, wedi dweud y byddai'n well ganddynt pe bai'r modylau ar gael yn becyn e-ddysgu er mwyn osgoi gorfod teithio i'r lleoliadau a ddewiswyd. Mae'n rhaid rhoi sylw effeithiol i'r pryderon hyn i sicrhau ein bod yn cyrraedd cymaint o bobl ag y gallwn er mwyn codi proffesiynoldeb y sector.

3.2 Cymdeithas Clercod Cynghorau Lleol

3.2.1 Ers lansio'r Strategaeth Hyfforddiant Genedlaethol gyntaf cafodd dros 400 o glercod eu hyfforddi ar faterion gwahanol a restrir yn Atodiad Chwech. Mae Atodiad Dau yn cynnig dadansoddiad fesul blwyddyn o ddatblygiadau hyfforddiant yn yr SLCC rhwng 2003 a 2014.

3.2.2 Cyflwynir y cyrsiau hyn gan bobl broffesiynol o'r sector, rhai ohonynt yn glercod wrth eu gwaith. Daw hyfforddwyr ychwanegol o fudiadau allanol sy'n ymfalchïo yn y wybodaeth a'r arbenigedd sydd eu hangen i allu cyflwyno'r cyrsiau hyn. Mae pob cwrs yn cynnwys diwrnod llawn o hyfforddiant ac maent yn darparu pwyntiau Datblygu Proffesiynol Parhaus (DPP) ar gyfer datblygiad proffesiynol y clerc ei hun.

3.2.3 Atodir prif ganlyniadau arolwg o anghenion hyfforddiant a gynhaliwyd gan yr SLCC yn 2010 (Atodiad Pump)

3.2.4 Er mwyn ymateb i'r ymatebion i'r arolwg, cymerodd yr SLCC y camau canlynol:

- 2011 – Dechreuwyd gweithio i ddiweddarau Gweithio Gyda'ch Cyngor (GGC), a 'i ddarparu yn rhaglen gynefino trwy E-ddysgu. Yn 2013 lansiodd yr SLCC y cwrs cynefino ar Weinyddiaeth Cynghorau Lleol (ILCA) oedd yn ymateb i anghenion aelodau. Mae'r rhaglen hyfforddi ar-lein hon yn cael ei hyrwyddo ymhlith cynghorau yng Nghymru. O blith y sawl a gofrestrodd ar hyn o bryd ar gyfer ILCA mae 14% ohonynt o Gymru.

- Yn ystod 2010/2011/2012 gwelwyd gostyngiad yn nifer y bobl oedd yn mynychu cyrsiau DPP undydd, oedd yn golygu y cafodd cyrsiau eu canslo oherwydd diffyg diddordeb. Yn 2013 agorwyd tudalen “Mynegiant o Ddiddordeb’ ar ein gwefan yn gofyn i bobl oedd yn awyddus i dderbyn hyfforddiant penodol yn eu hardal roi gwybod inni am hynny. Erbyn hyn, y ddogfen hon yw sylfaen ein hyfforddiant ac mae cyrsiau’n cael eu cynnal yn yr ardaloedd lle y mae galw amdano.
- Cynlluniwyd a chynhaliwyd digwyddiad ar y cyd ag Un Llais Cymru yn 2013 & 2014. Roedd yr adborth ohonynt yn galonogol ac mae paratodau’n cael eu gwneud ar gyfer digwyddiad tebyg yn 2015.

3.2.5 Mae’r SLCC yn parhau i werthuso’r hyfforddiant a ddarperir ar gyfer y sector i sicrhau ei fod yn gyfredol, yn ddefnyddiol ac yn gost effeithiol.

4 Y Sefyllfa Ddymunol i’r Dyfodol

4.1 Mae’r holl fudd-ddeiliaid yn awyddus i adeiladu ar y seiliau cadarn a osodwyd yn barod yng Nghymru. I’r perwyl hwnnw, mae’r strategaeth yn cynnwys y prif nodau canlynol:

a) Mynd ati o ddifrif i annog pob cyngor cymuned a thref i greu cyllideb hyfforddiant flynyddol yn seiliedig ar ddadansoddiad o anghenion hyfforddiant gan fanteisio ar y gwahanol gyfleoedd hyfforddiant sydd ar gael gan Un Llais Cymru a’r SLCC. Fel rhan o’r broses hon, bydd cynghorau’n cael eu hannog i amcangyfrif faint o gynghorwyr sy’n debyg o fod angen hyfforddiant ac anghenion penodol y clerc a swyddogion eraill. **Y camau a gymerir i gefnogi’r nod hon fydd:-**

- *Cyfeiriad at yr angen i gynghorau gael cyllideb hyfforddiant i’w gynnwys yn rhifyn y gaeaf ‘Y Llais’ a thrwy gyhoeddu rwydd yng Nghynadleddau Blynyddol Un Llais Cymru a’r SLCC*
- *Cynnwys y rhestr o gyrsiau a chyhoeddiadau hyfforddiant a nodir yn Atodiad Chwch y Strategaeth hon ar wefannau Un Llais Cymru a’r SLCC*
- *Bydd Un Llais Cymru a’r SLCC yn gwneud mwy o ddefnydd o gyfryngau cymdeithasol i roi gwybod am faterion a chyfleoedd hyfforddiant*

b) Ceisio parhau i gynnig y bwrsari hyfforddiant i gynghorau llai sy’n gymwys a chynyddu, os yn bosib, lefel incwm cyllidebol cynghorau i adlewyrchu effaith chwyddiant. Mae angen adolygu lefel y bwrsari, yn enwedig felly o gofio’r ffordd y mae’n effeithio clerod a chynghorau llai. Bydd Un Llais Cymru a’r SLCC

yn cyflwyno dadl dros adolygu'r cynllun bwrsari ar ddechrau 2015. **Y camau a gymerir i gefnogi'r nod hon fydd:-**

- *Bydd Un Llais Cymru a'r SLCC yn rhoi cyhoeddusrwydd i'r ffaith fod y cynllun ar gael mewn llyfrynnau, cylchlythyron ac ar eu priod wefannau*
- *Bydd Un Llais Cymru a'r SLCC yn archwilio geiriad a chynllun gwneud cais y cynllun bwrsari ac yn cyflwyno unrhyw gynigion i'w newid i Lywodraeth Cymru i'w gymeradwyo, ac yn cysylltu â Llywodraeth Cymru i ofyn am eu cefnogaeth i redeg y cynllun.*

c) Cael ymrwymiad gan bob cyngor i sicrhau bod clercod a chynghorwyr newydd wedi bod ar neu wedi dilyn rhaglen gynefino, wedi'i hariannu gan y cyngor, o fewn chwe mis cyntaf i ddechrau yn eu swydd. **Y camau a gymerir i gefnogi'r nod hon fydd:-**

- *Bydd Un Llais Cymru a'r SLCC yn danfon neges ar y cyd i'w haelodau yn amlygu pwysigrwydd a manteision dilynol rhaglenni cynefino effeithiol i gynghorwyr a chlercod newydd; yn tynnu sylw at y cyrsiau sydd ar gael i gefnogi'r broses gynefino ac yn gofyn i bob cyngor gadarnhau'r ymrwymiad hwn trwy basio cynnig yng nghyfarfod llawn y cyngor*
- *Yn ystod eu blwyddyn gyntaf o wasanaeth bydd disgwyl i gynghorwyr fynychu chwech o'r modylau hyfforddiant fydd yn rhan o fframwaith hyfedredd craidd (cynefino ar gyfer cynghorwyr newydd, y cyngor yn gyflogydd, deall y gyfraith, deall cyllid, cod ymddygiad a chydraddoldeb ac amrywiaeth)*
- *Danfonir y neges ar y cyd hon at bob cyngor bob blwyddyn*
- *Cynhwysir adran ar bwysigrwydd a chynnwys rhaglenni cynefino ar wefannau Un Llais Cymru a'r SLCC*
- *Cynhwysir pwysigrwydd cynefino mewn areithiau a wneir gan Brif Weithredwyr y ddau fudiad yn eu cynadleddau blynyddol, yn 'Y Llais' ac yn e-fwletinau'r SLCC*
- *Ar yr amod fod arian ar gael, bydd Un Llais Cymru a'r SLCC yn cyddatblygu fframwaith hyfedredd ar gyfer cynghorau lleol yn ystod cyfnod y strategaeth*

d) Cael ymrwymiad gan gynghorau eu bod yn cefnogi o ddifrif yr holl hyfforddiant sydd ar gael gan Un Llais Cymru a'r SLCC ar y sail y bydd gwella gwybodaeth a sgiliau yn gwneud gwaith y cyngor yn fwy effeithiol. **Y camau a gymerir i gefnogi'r nod hon fydd:-**

- *Danfonir neges ar y cyd gan Brif Weithredwyr y ddau fudiad, ac ailadroddir hynny bob chwe mis*

e) Lleihau nifer y cyrsiau sy'n cael eu canslo sy'n effeithio Un Llais Cymru a'r SLCC trwy'r camau uchod ond hefyd trwy farchnata cyrsiau yn fwy egniol fyth. **Y camau a gymerir i gefnogi'r nod hon fydd:-**

- *Bydd yr SLCC yn parhau i ddefnyddio cronfa ddata o fynegiannau o ddiddordeb mewn cyrsiau er mwyn targedu'r ffordd y darperir hyfforddiant a lleihau nifer y cyrsiau sy'n cael eu canslo*
- *Bydd yr SLCC yn marchnata eu cyrsiau mewn bwletinau newyddion, cylchgrawn The Clerk ac e-fwletinau wedi'u targedu er mwyn sicrhau bod cyrsiau'n cael eu hamlygu mewn rhannau penodol o Gymru*
- *Bydd Un Llais Cymru yn cyhoeddi ei rhaglen hyfforddiant ddwywaith y flwyddyn ac yn ei threfnu fesul ardal*
- *Bydd Un Llais Cymru yn parhau i ddanfon negeseuon e-bost rheolaidd yn atgoffa cynghorau am y cyrsiau sydd ar gael ac yn eu hannog i fanteisio ar gyrsiau pwrpasol*
- *Bydd Un Llais Cymru yn marchnata ei chyrsgiau ar ei gwefan ac yn ei chyhoeddiadau*
- *Bydd cynghorwyr sydd wedi archebu lleoedd ar gyrsiau sy'n cael eu canslo yn cael cynnig lle ar gyrsiau eraill*

f) Sicrhau bod gan bob clerc a chynghorydd yng Nghymru, fel isafswm lleiaf-derbyniol, ddealltwriaeth dda o gyllid, llywodraethiant ac atebolrwydd wrth reoli arian cyhoeddus. **Y camau a gymerir i gefnogi'r nod hon fydd:-**

- *Bydd cyrsiau cyllid yn cael mwy o sylw dros y 2 flynedd nesaf (Bydd Un Llais Cymru a'r SLCC yn ystyried sut i gyfleu'r neges hon i'w priod aelodau a chynllunio camau priodol i gyflawni'r nod honno)*
- *Rhoddir cyhoeddusrwydd i argaeledd y Canllaw Ymarferwyr ar wefannau'r ddau fudiad ac yn eu cyhoeddiadau (Ar gael yn rhad ac am ddim o wefannau Un Llais Cymru a'r SLCC).*

g) Sicrhau bod clercod yn gyfarwydd â deddfwriaeth gyfredol ac arfer gorau yn y sector. **Y camau a gymerir i gefnogi'r nod hon fydd:-**

- *Bydd yr SLCC yn defnyddio ei holl gyfryngau cyfathrebu i roi cyhoeddusrwydd i gyfleoedd hyfforddiant a datblygu gan gynnwys ei Chynhadledd Flynyddol, sioeau penffordd rhanbarthol a digwyddiadau ar y cyd gydag Un Llais Cymru*

h) Dylai fod gan broffesiwn clercod yng Nghymru ei gymhwyster perthnasol unigryw ac addas ei hun (CiLCA Cymru ar hyn o bryd) a dylai'r cyrff cynrychioliadol barhau i annog clercod a chynghorau i'r perwyl hwnnw. **Y camau a gymerir i gefnogi'r nod hon fydd:-**

- *Bydd y ddau fudiad yn defnyddio pob dull perthnasol i roi cyhoeddusrwydd i bwysigrwydd y cymhwyster hwn*
- *Gwneir cais am arian i Lywodraeth Cymru i gefnogi diweddariadau i CiLCA (Cymru)*

i) Sicrhau bod cynghorau a'u clercod yn gyfarwydd â deddfwriaeth gyfredol ac arfer gorau yn y sector. **Y camau a gymerir i gefnogi'r nod hon fydd:-**

- *Bydd Un Llais Cymru a'r SLCC yn cadw cysylltiad rheolaidd gyda'u haelodau ac yn rhoi gwybod iddynt am newidiadau deddfwriaethol a modelau arfer gorau*

j) Mynd ati'n rheolaidd i asesu anghenion gwybodaeth a sgiliau cynghorwyr a chlercod ac ymateb yn ôl y galw trwy ddatblygu cyfleoedd hyfforddiant a datblygiunewydd. **Y camau a gymerir i gefnogi'r nod hon fydd:-**

- *Bydd Un Llais Cymru a'r SLCC yn cynnal dadansoddiad o anghenion hyfforddiant bob 4 blynedd er mwyn cael gwybodaeth berthnasol i gefnogi'r gwaith o gynllunio cyfleoedd hyfforddiant a datblygu parhaus*

k) Adolygu'n rheolaidd gynnwys rhaglenni hyfforddiant cyfredol a'u diweddaru yn ôl y galw i sicrhau bod y deunyddiau'n parhau'n gyfredol. **Y camau a gymerir i gefnogi'r nod hon fydd:-**

- *Bydd y ddau fudiad yn cynnal adolygiad o ddeunyddiau hyfforddiant a datblygu o leiaf yn flynyddol a byddant yn gwneud cais i Lywodraeth Cymru yn ôl y galw am arian i gefnogi'r gwaith hollbwysig hwn*

l) Cydlynu ar y cyd arolygon o anghenion hyfforddiant y sector ar ddiwedd Blwyddyn 3 cyfnod y Strategaeth i'w hail-adrodd ar ddiwedd cyfnod y Strategaeth er mwyn asesu llwyddiant y Strategaeth. **Y camau a gymerir i gefnogi'r nod hon fydd:-**

- *Cyflawnir y nod hon yng ngoleuni'r cam y cyfeirir ato yn 4.1(j) uchod*

m) Sicrhau bod digon o gapasiti i gyflwyno sesiynau hyfforddiant cynefino a chod ymddygiad addas ar gyfer cynghorwyr newydd a etholir yn 2017. **Y camau a gymerir i gefnogi'r nod hon fydd:-**

- *Bydd Un Llais Cymru yn sicrhau bod y lefelau staffio angenrheidiol ar gael i gynnig mwy o gyfleoedd hyfforddiant a datblygu i gefnogi cynghorwyr newydd a etholir yn 2017*

n) Sicrhau bod yr holl ddeunyddiau hyfforddiant ar gael yn y Saesneg a'r Gymraeg.

Bydd y naill fudiad a'r llall yn datblygu eu cynlluniau gweithredu parhaus i gefnogi'r gwaith o gyflawni'r nodau hyn.

5 Y BROSES YMGYNGHORI AR Y STRATEGAETH

Disgrifir hon yn Atodiad Saith.

ATODIAD UN GWASANAETHAU HYFFORDDIANT GAN SLCC AC UN LLAIS CYMRU

SLCC - 2010 – 2013 Cynadleddau & Chyrsiau sydd ar gael

Blwyddyn	Teitl	Lleoliad	Cynrychiolwyr
2010	Cynhadledd Cymru	Cwmbrân	61
2010	DPP – Rheoli Mynwentydd	Sir Fynwy	16
2010	DPP – GGC	Caerdydd	12
2010	DPP – GGC	Gogledd Cymru	9
2011	Cynhadledd Cymru	Llandrindod	47
2011	DPP – GGC	Sir Benfro	5
2011	DPP – GGC	Sir Fynwy	7
2011	DPP – Rheoli Mynwentydd	Powys	CANSLWYD
2011	DPP – Rheoli Mynwentydd	Sir Benfro	CANSLWYD
2011	DPP – Tir Comin	Gwynedd	CANSLWYD
2011	DPP – GGC	Powys	12
2011	DPP – Rheolaeth Ariannol	Gwynedd	13
2011	DPP – GGC	Sir Forgannwg	CANSLWYD
2011	DPP – TAW	Sir Forgannwg	CANSLWYD
2012	Cynhadledd Cymru	Abertawe	51
2012	DPP – GGC	Wrecsam	13
2012	DPP – Agendau & Chofnodion	Gwynedd	4
2012	DPP – GGC	Ceredigion	3
2012	DPP – GGC	Cwmbrân	10
2013	Cynhadledd Cymru	Llandudno	37
2013	Cyd Gynhadledd SLCC/Un Llais Cymru	Abertawe	72
2013	DPP – TAW	Caerfyrddin	11
2013	DPP – Rhandiroedd	Gwynedd	CANSLWYD
2013	DPP – GGC	Wrecsam	CANSLWYD
2013	DPP – Paratoi ar gyfer CiLCA	Aberhonddu	6
2013	DPP – GGC	Y Drenewydd	5
2013	DPP – Agendau & Chofnodion	Aberystwyth	6
2013	DPP –Portffolio CiLCA	Cwmbrân	5
2013	DPP –Portffolio CiLCA	Wrecsam	CANSLWYD
2013	DPP – GGC	Castell-nedd	9

Derbyniodd cyfanswm o 414 o gynrychiolwyr hyfforddiant rhwng 2010 – 2013

Dadansoddiad o gyrsiau Un Llais Cymru 2012-2014

DADANSODDIAD O'R HYFFORDDIANT A

DDARPARWYD 2012-2014

(ac eithrio hyfforddiant Cynllunio a drefnwyd drwy Cymorth Cynllunio Cymru)

Y CANOLBARTH

CYFEIRNOD Y MODIWL	Nifer ganslwyd	a Nifer a gynhaliwyd	Niferoedd yn bresennol
Cynefino	8	12	139
Y Cyngor	14	0	0
Y Cynghorydd	7	5	42
Y Cyngor yn Gyflogydd	9	3	21
Y Gyfraith	15	4	37
Cyfarfod y Cyngor	15	4	29
Cyllid	16	6	61
Iechyd a Diogelwch	1	1	10
Ymgysylltu â'r Gymuned 1	11	3	23
Cod Ymddygiad	9	10	124
Sgiliau Cadeirio	2	1	6
Cynllunio Cymunedol	3	0	0
Ymgysylltu â'r Gymuned II	2	0	0
Cydraddoldeb ac Amrywiaeth	1	0	0
Rheoli Gwybodaeth	1	0	0
Defnyddio TG, Gwefannau, Cyfryngau Cymdeithasol	0	0	0
Gwneud Ceisiadau Grant Effeithiol	2	0	0
Rheoli Staff yn Effeithiol	1	0	0
Datganoli Gwasanaethau	0	2	40
Gwreiddiau Cryfion	3	5	31
Rhandiroedd	2	5	48
CYFANSWM	122	61	611

Y GOGLEDD

CYFEIRNOD Y MODIWL	Nifer ganslwyd	a Nifer a gynhaliwyd	Niferoedd yn bresennol
Cynefino	11	6	79
Y Cyngor	10	2	14
Y Cynghorydd	7	0	0
Y Cyngor yn Gyflogydd	5	2	20
Y Gyfraith	14	4	44
Cyfarfod y Cyngor	8	7	55
Cyllid	7	6	65
Iechyd a Diogelwch	0	0	0
Ymgysylltu â'r Gymuned 1	7	2	13
Cod Ymddygiad	8	7	102
Sgiliau Cadeirio	2	1	16
Cynllunio Cymunedol	2	2	16
Ymgysylltu â'r Gymuned II	3	0	0
Cydraddoldeb ac Amrywiaeth	1	1	6
Rheoli Gwybodaeth	2	0	0
Defnyddio TG, Gwefannau, Cyfryngau	1	1	14
Cymdeithasol			
Gwneud Ceisiadau Grant Effeithiol	0	1	7
Rheoli Staff yn Effeithiol	0	0	0
Datganoli Gwasanaethau	0	0	0
Gwreiddiau Cryfion	5	3	24
Rhandiroedd	2	1	8
CYFANSYMIAU	95	46	483

Y DE

CYFEIRNOD Y MODIWL	Nifer ganslwyd	a Nifer a gynhaliwyd	Niferoedd yn bresennol
Cynefino	3	15	242
Y Cyngor	6	4	25
Y Cynghorydd	5	2	12
Y Cyngor yn Gyflogydd	5	6	45
Y Gyfraith	11	7	66
Cyfarfod y Cyngor	8	7	61
Cyllid	5	9	98
Iechyd a Diogelwch	7	1	5
Ymgysylltu â'r Gymuned 1	13	6	54
Cod Ymddygiad	4	13	219
Sgiliau Cadeirio	1	3	41
Cynllunio Cymunedol	1	0	0
Ymgysylltu â'r Gymuned II	2	0	0
Cydraddoldeb ac Amrywiaeth	2	0	0
Rheoli Gwybodaeth	1	0	0
Defnyddio TG, Gwefannau, Cyfryngau	3	2	28
Cymdeithasol			
Gwneud Ceisiadau Grant Effeithiol	4	1	6
Rheoli Staff yn Effeithiol	3	0	0
Datganoli Gwasanaethau	0	1	18
Gwreiddiau Cryfion	0	7	48
Rhandiroedd	1	5	52
CYFANSYMIAU	85	89	1020

ATODIAD DAU DADANSODDIAD FESUL BLWYDDYN O DDATBLYGIADAU HYFFORDDIANT GAN YR SLCC RHWNG 2003 A 2014

2003

Cyhoeddwyd rhaglen Cynhadledd Ranbarthol yr SLCC. Cynhaliwyd digwyddiad undydd ar draws Lloegr & Chymru yn rhoi gwybodaeth i glercod a chynghorwyr am y ddeddfwriaeth ddiweddaraf, Materion Cyfreithiol & Chyflogaeth, a rhai astudiaethau enghreifftiol o arfer da. Mae'r agenda wedi esblygu dros y blynyddoedd, ac erbyn hyn mae'n cynnwys sesiynau a ddarperir gan Swyddogion Llywodraeth ynghyd â'n tîm ein hunain o Ymgynghorwyr, ac Astudiaethau Enghreifftiol a gyflwynir gan Glercod wrth eu gwaith.

2010

Lansiwyd cyrsiau DPP yng Nghymru. Ar ôl lansio'r rhain yn llwyddiannus yn Lloegr yn 2008, ehangwyd y rhaglen DPP i gynnwys Cymru. Roedd y materion a drafodwyd yn gyntaf yn cynnwys Agendau & Chofnodion / Rheoli Papur / Gweithio gyda'ch Cyngor (GGC) / Rhandiroedd / Rheoli Mynwentydd. Fodd bynnag, maent wedi tyfu dros y blynyddoedd i gynnwys mwy o feysydd, er enghraifft Dyfynbrisiau, Contractau & Thendro / TAW / Cwrs i ddechreuwr ar Geisiadau Ariannol / Paratoi ar gyfer CiLCA / Diogelu Data / Datrys Gwrthdrawiadau.

2010

Cynhaliwyd Dadansoddiad o Anghenion Hyfforddiant yng Nghymru. Roedd yr arolwg ar gael trwy Survey Monkey, dros gyfnod o ddau fis. Cafwyd 154 ymateb i'r arolwg (roedd 72% yn aelodau o'r SLCC / nid oedd 28% yn aelodau o'r SLCC)

- Dangosodd yr arolwg fod 15% wedi cwblhau'r rhaglen gynefino Gweithio gyda'ch Cyngor (GGC), roedd gan 0.6% (1 person) gymhwyster CiLCA, ac nid oedd gan 83% unrhyw gymwysterau sector benodol
- Os mai CiLCA oedd y cymhwyster sector benodol sylfaenol yr oedd rhaid i bob Clerc ei gael a fyddai gennych ddiddordeb yn ei wneud – dywedodd 60% y byddai
- Nid oedd gan 67% o gynghorau gyllideb hyfforddiant
- Dywedodd 92% fod eu cyngor yn cefnogi hyfforddiant
- 46% yn unig oedd wedi bod yn un o ddigwyddiadau'r SLCC
- Pan ofynnwyd iddynt am y ffordd y darperir hyfforddiant, dywedodd 43% fod yn well ganddynt weithdai wyneb i wyneb ac roedd yn well gan 33% E-ddysgu
- Er mwyn mynd i gwrs hyfforddiant, dywedodd 49% nad oeddent ond yn fodlon teithio 10-20 milltir. Dywedodd 29% hyd at 10 milltir.

2011

Roedd llawer o gyrsiau DPP yr SLCC yn cael eu canslo gan nad oedd digon o niferoedd i allu cynnal y cwrs. Roedd lleoliadau'n codi taliadau canslo gan nad oedd y cyrsiau'n cael eu cynnal

2012

Roedd llawer o gyrsiau DPP yr SLCC yn cael eu canslo gan nad oedd digon o niferoedd i allu cynnal y cwrs. Roedd lleoliadau'n codi taliadau canslo gan nad oedd y cyrsiau'n cael eu cynnal

2013

Cyflwynwyd cais llwyddiannus i Lywodraeth Cymru i helpu gyda chostau i sicrhau y gall y Rhaglen DPP yng Nghymru barhau.

2013

Lansiwyd y dudalen Mynegiant o Ddiddordeb ar wefan yr SLCC. Mae'r cyfleuster hwn yn galluogi pobl i ofyn am hyfforddiant ar bynciau penodol yn yr ardal maen nhw'n byw / gweithio ynddi. Yna caiff y Mynegiannau eu rhestru ar ein gwefan fel y gall eraill weld y galw am gyrsiau ac ychwanegu eu henwau ati. Gweithiodd y cyfleuster hwn yn dda iawn, a chawsom sawl cais am hyfforddiant yng Nghymru.

2014

Ail gais llwyddiannus i Lywodraeth Cymru i ofyn am gyfraniad ariannol ar gyfer parhau'r Rhaglen DPP yng Nghymru.

Ffeithiau & Ffigyrau

2010 – 2013 Cynadleddau & Chyrsiau oedd ar gael

Blwyddyn	Teitl	Lleoliad	Cynrychiolwyr
2010	Cynhadledd Cymru	Cwmbrân	61
2010	DPP – Rheoli Mynwentydd	Sir Fynwy	16
2010	DPP – GGC	Caerdydd	12
2010	DPP – GGC	Y Gogledd	9
2011	Cynhadledd Cymru	Llandrindod	47
2011	DPP – GGC	Sir Benfro	5
2011	DPP – GGC	Sir Fynwy	7
2011	DPP – Rheoli Mynwentydd	Powys	CANSLWYD
2011	DPP – Rheoli Mynwentydd	Sir Benfro	CANSLWYD
2011	DPP – Tir Comin	Gwynedd	CANSLWYD
2011	DPP – GGC	Powys	12
2011	DPP – Rheolaeth Ariannol	Gwynedd	13
2011	DPP – GGC	Sir Forgannwg	CANSLWYD
2011	DPP – TAW	Sir Forgannwg	CANSLWYD
2012	Cynhadledd Cymru	Abertawe	51
2012	DPP – GGC	Wrecsam	13
2012	DPP – Agendau & Chofnodion	Gwynedd	4
2012	DPP – GGC	Ceredigion	3
2012	DPP – GGC	Cwmbrân	10
2013	Cynhadledd Cymru	Llandudno	37
2013	Cyd gynhadledd SLCC/Un Llais Cymru	Abertawe	72
2013	DPP – TAW	Caerfyrddin	11
2013	DPP – Rhandiroedd	Gwynedd	CANSLWYD
2013	DPP – GGC	Wrecsam	CANSLWYD
2013	DPP – Paratoi ar gyfer CiLCA	Aberhonddu	6
2013	DPP – GGC	Y Drenewydd	5
2013	DPP – Agendau & Chofnodion	Aberystwyth	6
2013	DPP –Portffolio CiLCA	Cwmbrân	5
2013	DPP –Portffolio CiLCA	Wrecsam	CANSLWYD
2013	DPP – GGC	Castell-nedd	9

Derbyniodd cyfanswm o 414 o gynrychiolwyr hyfforddiant rhwng 2010 – 2013

Dadansoddiad o Adborth

Dros y blynyddoedd cawsom adborth da iawn i'n Cynhadledd Cymru, sef cyfartaledd o 68% Rhagorol 32% Da iawn. Roedd rhai o'r sylwadau yn cynnwys:

“Diwrnod da – defnyddiol a llawn gwybodaeth; cynhadledd dda bob tro gyda siaradwyr rhagorol, arddangosiadau ac amser i rwydweithio. Diweddariadau hanfodol ar bopeth Cymreig! Cyflwyniadau rhagorol; gwych cael cynhadledd yn canolbwyntio ar faterion Cymreig. Diolch. Diolch am y gynhadledd ragorol a'r amrywiaeth o faterion a drafodwyd; roedd popeth yn berthnasol a diddorol ac fe ddysgais rywbeth o bob un ohonynt. Un o'r Cynadledau Rhanbarthol gorau y bûm ynddi!”

Yr adborth ar gyfer y gynhadledd gyntaf ar y cyd ag Un Llais Cymru oedd 54% Rhagorol 46% Da iawn. Roedd rhai o'r sylwadau a gafwyd yn cynnwys:

“Digwyddiad a drefnwyd ac a gyflwynwyd yn dda iawn, gobeithio y cawn ddigwyddiadau rheolaidd yn y dyfodol. Llawn gwybodaeth, wedi'i drefnu'n dda ac amser i rwydweithio hefyd. Roedd hefyd yn ddifyr, sy'n bwysig. Da iawn chi ar y seminar hyfforddiant gyntaf ar y cyd - safon ragorol. Gwerthfawrogi'r bws o'r Canolbarth. Byddai'n dda gweld y digwyddiad eto'r flwyddyn nesaf - digwyddiad cyntaf da. Cyfle gwych i rannu profiadau gyda chlercod cynghorau cymuned a thref.”

Mae cyrsiau DPP hefyd yn sgorio'n dda, ac mae croeso i'r amrywiaeth o gyrsiau sydd ar gael. Mae'r ffurflenni adborth ar gyfer DPP ychydig yn wahanol ac maen nhw'n mesur ffactorau gwahanol, ond mae'n ymddangos fod pawb yn hapus, yn eiddgar i ddysgu ac yn ddiolchgar am yr hyfforddiant a gawsant.

ATODIAD TRI AROLWG ANGHENION HYFFORDDIANT UN LLAIS CYMRU 2013 – PRIF GANLYNIADAU

Dangosodd arolwg anghenion hyfforddiant a gynhaliwyd yn 2013 fod bron pawb a ymatebodd yn fodlon â chynnwys y cyrsiau a'r ffordd y cawsant eu cyflwyno a'u bod yn credu fod eu cynghorau yn elwa o fuddsoddi mewn hyfforddiant. Roedd y penawdau eraill o'r arolwg anghenion hyfforddi fel a ganlyn:

% o Gynghorwyr yn mynychu Cyrsiau Un Llais Cymru

Hyd at 25%	44.3%
Hyd at 50%	19.2%
Hyd at 75%	8.4%
Hyd at 100%	0.6%
Dim	27.5%

Barn Gyffredinol ar y Cyrsiau a Fynychwyd

Bodlon iawn	28.5%
Bodlon	66.7%
Ddim yn fodlon	4.9%

Dewis o ran Amseriad Cyrsiau

Boreau	4.5%
Prynhawniau	4.5%
Nosweithiau	95.5%

Dyddiau y Cyflwynir Hyfforddiant arnynt

Dydd Llun i ddydd Iau	98.0%
Dydd Gwener	2.6%
Boreau Sadwrn	8.6%

Dewis Cyfrwng ar gyfer cyflwyno Hyfforddiant

Cymraeg	2.5%
Saesneg	82.7%
Dwyieithog	14.8%

Hygyrchedd y Lleoliadau a Ddefnyddiwyd

Hygyrch iawn	17.1%
Hygyrch	73.0%
Ddim yn hygyrch	9.9%

Uchafswm y Pellter y byddai Cynghorwyr yn ei deithio

Hyd at 5 milltir	7.4%
Hyd at 10 milltir	37.0%
Hyd at 20 milltir	43.2%
Hyd at 30 milltir	11.1%
Hyd at 40 milltir	1.2%

Ansawdd Hyfforddwyr

Rhagorol	26.2%
Da	68.9%
Teg	4.1%
Gwael	0.8%

Asesiad o Fodylau yn y Rhaglen Hyfforddiant

Perthnasol lawn	25.4%
Perthnasol	65.2%
Gweddol Berthnasol	9.4%
Ddim yn berthnasol	0.0%

Cefnogaeth ar gyfer E-Ddysgu

Tebygol lawn	22 Cyngor	13.8%
Tebygol	81 Cyngor	50.9%
Ddim yn debygol o gwbl	56 Cyngor	35.2%

Yr Uchafswm y byddai Cynghorau yn ei dalu am gyrsiau

Hyd at £30	59.4%
Hyd at £40	22.6%
Hyd at £50	18.1%

Tebygrwydd y bydd Cynghorau yn Enwebu Cynghorwyr i fynd ar gyrsiau

Ddim yn debygol	24.4% (40 Cyngor)
Tebygol	56.7% (93 Cyngor)
Tebygol lawn	18.9% (31 Cyngor)

Cynghorau sy'n awyddus i gomisiynu hyfforddiant pwrpasol

Ie	12.8% (21 Cyngor)
Na	46.3% (76 Cyngor)
Efallai	40.9% (67 Cyngor)

ATODIAD PEDWAR CYLCH GORCHWYL AC AELODAETH NTAG

Pwrpas y Grŵp Ymgynghorol Cenedlaethol ar Hyfforddiant yw:

- Sefydlu lefel y galw am hyfforddiant i aelodau a swyddogion cynghorau cymuned a thref a darganfod faint o ddarparwyr oedd ar gael i ddiwallu'r galw;
- Rhoi trefn hyfforddiant integredig ar waith ar gyfer darparu hyfforddiant trwy ymgynghori â chynghorau lleol;
- Ystyried darparu hyfforddiant priodol i aelodau a staff cynghorau lleol a darparu unrhyw gefnogaeth angenrheidiol;
- Hyrwyddo'r gwaith o feithrin diwylliant hyfforddiant mewn cynghorau lleol;
- Bod yn fforwm ar gyfer rhannu syniadau ar faterion yn ymwneud â darparu hyfforddiant, gan gynnwys adnabod a hyrwyddo arfer da;
- Sicrhau ansawdd ac addasrwydd yr hyfforddiant a gyflwynir gan ddarparwyr;
- Annog cynghorau i fuddsoddi mewn hyfforddiant;
- Hyrwyddo'r gwaith o ddatblygu e-ddysgu yn arf pwysig ar gyfer hyfforddiant a datblygiad
- Annog trefniadau ar gyfer 'hyfforddi'r hyfforddwyr' er mwyn hwyluso'r broses o gyflwyno hyfforddiant/mentora gan nifer priodol o gynghorwyr a chlercod profiadol a pharod.

Rhaglen waith

Mae rhaglen waith y Grŵp Ymgynghorol yn cynnwys:

- Sefydlu lefel y galw am hyfforddiant i aelodau a swyddogion cynghorau cymuned a thref, gan gynnwys eu gofynion dysgu penodol. Gallai hynny gynnwys cynnal asesiad o anghenion hyfforddiant a/neu grwpiau ffocws;
- Adnabod darparwyr hyfforddiant posib i sicrhau cwrpas daearyddol eang i gymaint graddau ag y bo modd;
- Cytuno strategaeth hyfforddiant ar gyfer cynghorau lleol, gan gynnwys trefniadau addas ar gyfer cyflwyno hyfforddiant i aelodau a staff a 'hyfforddi'r hyfforddwyr'; meysydd llafur ar gyfer hyfforddiant i aelodau a swyddogion; dulliau addas ar gyfer darparu hyfforddiant; y trefniadau ar gyfer diweddar deunyddiau hyfforddiant sy'n bod yn barod ac ar gyfer cynhyrchu deunyddiau hyfforddiant ychwanegol, gan gynnwys deunyddiau e-ddysgu; a phriodoli cyfrifoldeb am agweddau gwahanol o'r strategaeth;
- Hyrwyddo pwysigrwydd hyfforddiant a chyllidebau hyfforddiant i gynghorau lleol, eu haelodau a staff, gan gynnwys paratoi deunyddiau marchnata addas;
- Ystyried trefniadau ar gyfer monitro a gwerthuso'r hyfforddiant a ddarperir, gan gynnwys datblygu dangosyddion perfformiad; ac
- Archwilio pa mor ymarferol yw system o achredu darparwyr hyfforddiant a chlercod yng nghyd-destun y duedd gynyddol at ddatganoli mwy o wasanaethau i gynghorau lleol gan awdurdodau unedol

Mae aelodaeth y Grŵp Ymgynghorol fel a ganlyn:

- Aelod penodedig o Bwyllgor Gwaith Cenedlaethol Un Llais Cymru (sy'n gweithredu'n Gadeirydd NTAG)
- Prif Weithredwyr Un Llais Cymru a'r SLCC
- Arweinwyr Hyfforddiant o Un Llais Cymru a'r SLCC
- Swyddog Hyfforddiant Rhanbarthol, SLCC
- Ymgynghorydd Datblygiad Sefydliadol, WLGA
- Prifysgol Aberystwyth
- Aelod penodedig o Fwrdd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru
- Dau gynrychiolydd o Lywodraeth Cymru
- Cynrychiolydd o Gymdeithas Genedlaethol Cyngorau Lleol

ATODIAD PUMP DADANSODDIAD ANGHENION HYFFORDDIANT YR SLCC 2010 – PRIF GANLYNIADAU

Cynhaliodd yr SLCC Ddadansoddiad o Anghenion Hyfforddiant yn 2010 a ddangosodd:

- *fod 15% wedi cwblhau'r rhaglen gynefino Gweithio gyda'ch Cyngor (GGC), roedd gan 0.6% (1 person) gymhwyster CiLCA, ac nid oedd gan 83% unrhyw gymwysterau sector benodol*
- *os mai CiLCA oedd y cymhwyster sector benodol sylfaenol yr oedd rhaid i bob Clerc ei gael a fyddai gennych ddi-ddordeb yn ei wneud – dywedodd 60% y byddai*
- *nid oedd gan 67% o gynghorau gyllideb hyfforddiant*
- *dywedodd 92% fod eu cyngor yn cefnogi hyfforddiant*
- *46% yn unig oedd wedi bod yn un o ddigwyddiadau'r SLCC*
- *pan ofynnwyd iddynt am y ffordd y darperir hyfforddiant, dywedodd 43% fod yn well ganddynt weithdai wyneb i wyneb ac roedd yn well gan 33% E-ddysgu*
- *Ar gyfer mynd i gwrs hyfforddiant, dywedodd 49% nad oeddent ond yn fodlon teithio hyd at 10-20 milltir. Dywedodd 29% hyd at 10 milltir*

(Mae'r Strategaeth Hyfforddiant yn ceisio mynd i'r afael â chanfyddiadau'r arolwg)

ATODIAD CHWECH CYRSIAU A CHYHOEDDIADAU SLCC/UN LLAIS CYMRU

Cyrsiau & Chyhoeddiadau DPP SLCC

Llywodraethiant & Atebolrwydd Ariannol

Cyrsiau DPP	Cyhoeddiadau sy'n cefnogi dysgu
Cyllid	Local Council Finance
TAW	Canllaw i Ymarferwyr
Masnachu ar gyfer Cyngorau	Local Council Administration – Charles
Trosglwyddo Asedau Cymunedol	Arnold Baker
Dyfnbrisiau, Contractau & Thendro	Clerks Manual
Ymddiriedolaethau Elusennol	
CiLCA	
Paratoi ar gyfer CiLCA	
Llywodraethiant Cymunedol Lefel 4 – modiwl CG4016	
Llywodraethiant Cymunedol Lefel 4 – modiwl CG4010	

Cyfathrebu & Marchnata

Cyrsiau DPP	Cyhoeddiadau sy'n cefnogi dysgu
Denu, Recriwtio & Rheoli Gwirfoddolwyr	500 Tips for Communicating with the public
Ymgysylltu Digidol	Y Cyngorydd
Sut i Drefnu Digwyddiadau Cymunedol	The Parish Councillor's Guide
Diogel & Llwyddiannus	Local Council Clerks Guide
Sut i Farchnata & Hyrwyddo Eich Asedau, Lleoliadau & Chyfleusterau	Developing Teamwork
	Points of Order
	Special Events Handbook

Perthnasoedd Mewnol yn y Cyngor

Cyrsiau DPP	Cyhoeddiadau sy'n cefnogi dysgu
Datrys Gwrthdrawiadau	The Parish Councillor's Guide
Perthnasoedd Cadarnhaol = Cymunedau Cryfach	Y Cyngorydd
	Local Council Clerks Guide
Goruchwylio Effeithiol & Rheoli Perfformiad	
	Developing Teamwork
	Points of Order
	Managing & Leading People
	Developing Teamwork
	Everybody needs a mentor

Cryfhau Democratiaeth

Cyrsiau DPP	Cyhoeddiadau sy'n cefnogi dysgu
Denu, Recriwtio & Rheoli Gwirfoddolwyr	Special Events Handbook
Sut i Drefnu Digwyddiadau Cymunedol Diogel & Llwyddiannus	The Complete Charity Trustee's Handbook Y Cynghorydd
Dyfnbrisiau, Contractau & Thendro	The Parish Councillors' Guide
Ymgysylltu Digidol	
Llywodraethiant Cymunedol Lefel 4 – modiwl CG4001	

Polisi, Gweithdrefnau & Phrosesau

Cyrsiau DPP	Cyhoeddiadau sy'n cefnogi dysgu
Denu, Recriwtio & Rheoli Gwirfoddolwyr	Alcohol & Entertainment
Trosglwyddo Asedau Cymunedol	Cemetery Management
Dyfnbrisiau, Contractau & Thendro	Civic Ceremonial
CiLCA	Clerks Manual
Paratoi ar gyfer CiLCA	Countryside Law
Rheoli Papur	Essentials of Employment Law
Codi'r Llen ar Gynllunio - Hyfforddiant i Glercod Cynghorau	Flexible Working
Rhandiroedd	Health & Safety Enforcement
Cydymffurfiaeth Gyfreithiol ar gyfer Mynwentydd	Highway Law
Tir Comin & Lleiniau Pentrefol	Knowles on Local Authority Meetings
Diogelu Data	Law of Allotments
Agendau & Chofnodion	Law of Mobile Homes
Iechyd, Diogelwch & Lles	Local Council Administration – Charles Arnold Baker
Llywodraethiant Cymunedol Lefel 4 – modiwl CG4015	The Law of Park & Open Spaces
Llywodraethiant Cymunedol Lefel 4 – modiwl CG4010	Street Use & The Law
	So you are on a Committee
	Public Safety & Risk Assessment
	Canllaw i Ymarferwyr
	Points of Order
	Noise Control
	Minute Taking
	Y Cynghorydd
	The Parish Councillor's Guide
	Local Council Clerks Guide

Aelodau Newydd

Cyrsiau DPP	Cyhoeddiadau sy'n cefnogi dysgu
Cyflwyniad i Weinyddiaeth Cyngorau Lleol (ILCA)	Y Cyngorydd The Parish Councillor's Guide
Agendau & Chofnodion	Local Council Clerks Guide
Paratoi ar gyfer CiLCA	Minute Taking
CiLCA	Clerks Manual
Rheoli Papur	Everybody needs a mentor
Diogelu Data	Local Council Administration – Charles Arnold Baker
	So you are on a Committee

Fframwaith Moesegol

Cyrsiau DPP	Cyhoeddiadau sy'n cefnogi dysgu
Llywodraethiant Cymunedol Lefel 4 – modiwl CG4010	Canllaw i Ymarferwyr Local Council Administration – Charles Arnold Baker
	The Clerks Manual

Arweinyddiaeth

Cyrsiau DPP	Cyhoeddiadau sy'n cefnogi dysgu
Goruchwyllo Effeithiol & Rheoli Perfformiad	Managing & Leading People
Cyflwyniad i Arweinyddiaeth	Developing Teamwork
Llywodraethiant Cymunedol Lefel 4 – modiwl CG4008	Everybody needs a mentor Continuing Professional Development

CYRSIAU A CHYHOEDDIADAU HYFFORDDIANT UN LLAIS CYMRU

Llywodraethiant & Atebolrwydd Ariannol

Cwrs Hyfforddiant	Cyhoeddiadau sy'n cefnogi dysgu
Cyllid Llywodraeth Leol	Canllaw i Ymarferwyr
Deall y Gyfraith	

Cyfathrebu & Marchnata

Cyrsiau DPP	Cyhoeddiadau sy'n cefnogi dysgu
Ymgysylltu â'r Gymuned Rhan Un	Communications Toolkit
Ymgysylltu â'r Gymuned Rhan Dau	
Cynllunio Cymunedol	

Perthnasoedd Mewnol yn y Cyngor

Cyrsiau DPP	Cyhoeddiadau sy'n cefnogi dysgu
Sgiliau Cadeirio	The Parish Councillor's Guide Being a Good Employer
Y Cyngor yn Gyflogydd	
Rheoli Staff yn Effeithiol	
Cyfarfod y Cyngor	

Cryfhau Democratiaeth

Cyrsiau DPP	Cyhoeddiadau sy'n cefnogi dysgu
Y Cyngor	
Y Cynghorydd	

Polisi, Gweithdrefnau & Phrosesau

Cyrsiau DPP	Cyhoeddiadau sy'n cefnogi dysgu
Rheoli Gwybodaeth	Canllaw i Ymarferwyr
Gwneud Ceisiadau Grant Effeithiol	Model Reolau Sefydlog
Cynllunio	Model Reolau Sefydlog
	Model Freedom of Information Publication Scheme
	Model Employment Contracts
	Model Health and Safety Documents

Cynghorwyr Newydd

Cyrsiau DPP	Cyhoeddiadau sy'n cefnogi dysgu
Cynefino	Cyfres o Nodiadau Pwnc Cyfreithiol Canllaw'r Cynghorydd
Y Cyngor	
Y Cynghorydd	

Fframwaith Moesegol

Cyrsiau DPP	Cyhoeddiadau sy'n cefnogi dysgu
Cod Ymddygiad	Canllawiau ar y Cod Ymddygiad
Cydraddoldeb ac Amrywiaeth	

Arweinyddiaeth

Cyrsiau DPP	Cyhoeddiadau sy'n cefnogi dysgu
Goruchwyllo Effeithiol & Rheoli Perfformiad	

Troednodyn: Mae Canllaw Cynghorydd Da 2012 (A gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru) **yn berthnasol yn yr holl categorïau**

ATODIAD SAITH Y BROSES YMGYNGHORI AR Y STRATEGAETH

1. Bydd cyfarfod NTAG ym mis Ionawr 2015 yn cytuno fersiwn ddrafft derfynol y Strategaeth.
2. Bydd Un Llais Cymru a'r SLCC yn dosbarthu'r drafft terfynol i'w holl aelodau ac yn gofyn am sylwadau erbyn diwedd Chwefror, 2015.
3. Bydd Un Llais Cymru a'r SLCC yn cyfarfod ar ddechrau mis Mawrth 2015 er mwyn cynnal dadansoddiad ar y cyd o'r adborth a gafwyd oddi wrth eu haelodau.
4. Bydd Un Llais Cymru a'r SLCC yn cyflwyno'r Strategaeth ddrafft derfynol ynghyd â dadansoddiad o sylwadau a dderbyniwyd oddi wrth eu haelodau i'w priod Bwyllgorau Gwaith Cenedlaethol ym mis Mawrth/Ebrill 2015 er mwyn cael eu cytundeb.
5. Bydd NTAG yn cymeradwyo'r drafft terfynol yng ngoleuni'r dadansoddiad o'r sylwadau a dderbyniwyd erbyn mis Mai 2015.